

ENERGIE
NEDERLAND

Transportschaarste op het net: verklaringen, kansen en verbeterpunten
Position paper Energie-Nederland, NWEA en Holland Solar

Hoofdpunten

1) Een oplossing voor 700 MW aan projecten die reeds SDE+ hebben

Ruim 700 MW – dat zijn vele tientallen zon- en enkele windprojecten - hebben reeds een SDE+-beschikking, maar dreigen opeens niet tijdig aangesloten te worden. Hierdoor verliezen ze hun SDE+-beschikking. We vragen de Kamerleden bij de Minister te bepleiten dat deze groep toch aangesloten wordt en transport krijgt, danwel uitstel van realisatie krijgt opdat de SDE+ niet vervalt, danwel een financiële compensatie van de netbeheerder krijgt.

2) Zorg voor transparante procedure + toets ACM en pas congestiemanagement daadwerkelijk toe

We vragen om openbaarmaking van de onderzoeken door netbeheerders waaruit zou blijken dat netten vol zijn en congestiemanagement geen optie is. Tevens vragen we dat de ACM toezicht houdt op het capaciteitsbeleid van netbeheerders. De Minister heeft regelgeving die dit toezicht mogelijk maakt in het vorige AO aangekondigd.

3) Regel snel de AMvB N-1

De Minister moet de AMvB die de inzet van N-1 mogelijk maakt (de vluchtstrook aan netcapaciteit) zo snel mogelijk van kracht maken. Bij voorkeur vóór de volgende SDE+-ronde komend voorjaar. Dit geeft indicatief 30% meer capaciteit. Op dit moment wordt bij de transportindicatie onterecht niet gerekend met deze verruiming.

4) Laat MinEZK de regie nemen; trek lessen voor de toekomst en stel een Taskforce in

De minister dient de regie te nemen en een Taskforce onder zijn leiding in te stellen om te werken aan oplossingen voor de (middel)lange termijn.

Het probleem: duurzame energiedoelen in gevaar; bedrijven in problemen

De netbeheerders hebben bij de minister van Economische Zaken en Klimaat aangegeven dat zij in de nabije toekomst niet meer iedereen (op tijd) kunnen aansluiten. De minister heeft daarop besloten om voor de SDE+ een transportindicatie in te stellen. Netbeheerders kregen hiermee de mogelijkheid om eenzijdig en zonder externe controle zelf te bepalen of er voldoende transportcapaciteit was. Daarmee kan de netbeheerder zich bij voorbaat aan de aansluit- en transportplicht onttrekken, doordat deze 'indicatie' nu een eis is voor het verkrijgen van een SDE+ beschikking.

Maar ook projecten die reeds wel een SDE+ beschikking hebben komen in gevaar. Ze worden niet aangesloten, of krijgen 0 uur aan transport toegekend. Dit raakt op dit moment direct ca. 700 MW aan zonneprojecten en enkele tientallen MW aan windprojecten.

Daarnaast is er een zeer grote 'pijnpijn' aan projecten die reeds vergevorderd zijn en vaak al een vergunning hebben, inclusief participatieafspraken met omwonenden. Deze krijgen nu toch geen positieve 'transportindicatie' van de netbeheerder en dus geen SDE+.

Dit alles brengt de doelstellingen voor duurzame energie en CO₂-besparing voor 2020, 2023 en 2030 in gevaar. Daarnaast komen nu tientallen bedrijven acuut in gevaar doordat de publieke netbeheerders hun wettelijke taak niet vervullen.

De regelgeving: aansluiting is een wettelijk recht

De huidige Elektriciteitswet gaat uit van het elektriciteitsnet als een publiek goed waar iedereen onder gelijke voorwaarden gebruik van kan maken. De gedachte is dat het net 'volgend' is aan de markt. Met andere woorden; de netbeheerder zorgt dat het elektriciteitsnet beschikbaar is en dat het net voldoet aan de marktvraag.

Deze 'kopen plaat gedachte' wordt uitgewerkt in de Elektriciteitswet. Die stelt dat de netbeheerder voldoende transportcapaciteit beschikbaar moet stellen aan aangeslotenen, als dat redelijkerwijze mogelijk is (art. 24 E-wet). Nu dat niet gebeurt, juist nu de energietransitie op stoom komt, is voor ons wel relevant om nog uit te zoeken waarom netbeheerders de groei van zon en wind niet hebben kunnen ondersteunen met voldoende transportcapaciteit op het elektriciteitsnet. Ook om te begrijpen hoe artikel 22 functioneert, waarin wordt voorzien in escalatie door ACM richting EZK bij onvoldoende beschikbaarheid van capaciteit voor transport van elektriciteit en ingrijpen van de Minister.

Ons inziens besluiten de netbeheerders nu te snel en zonder onderbouwing om geen transportcapaciteit aan te bieden (weigeren transportindicatie en 0-transport bij reeds SDE-beschikte projecten). Wij komen met de volgende vier oplossingen:

Sub 1) Een oplossing voor 700 MW aan projecten die reeds SDE+ hebben

Een groep projecten die in een eerdere ronde al wel de SDE+ beschikking kreeg, loopt nu vast. Op korte termijn dreigen ca. 700 MW en enkele tientallen MW aan windprojecten niet door te gaan. Deze projecten moeten conform de SDE+ eisen snel tot realisatie overgaan (1,5 jaar voor zon op dak; 3-4 jaar voor grotere zon- en windprojecten), anders vervallen ze. De netbeheerder sluit ze eenvoudigweg niet aan en/of geeft geen transportcapaciteit. De impact hiervan is jaarlijks 0,2 Mton CO₂ en staat gelijk aan het elektriciteitsverbruik van 250.000 huishoudens.

Naar onze mening moet deze afgebakende groep van reeds SDE-beschikte projecten:

- Aangesloten worden binnen de deadline van de SDE+
- Danwel uitstel krijgen van de Minister voor realisatie, zonder dat de SDE+ vervalt
- Danwel compensatie krijgen van de netbeheerder

Sub 2) Zorg voor transparante procedure + toets ACM en pas congestiemanagement daadwerkelijk toe

De lijn van ACM – bevestigd in verschillende rechtelijke uitspraken – is dat op basis van de Elektriciteitswet een netbeheerder eerst moet onderzoeken of congestiemanagement mogelijk is en pas daarna mag overgaan tot het weigeren van transport. Initiatiefnemers en andere marktpartijen kunnen de netbeheerder bij congestiemanagement verschillende oplossingen aanreiken.

- De oorzaak voor veel 'rode gebieden' komt uit spanningsproblemen (en niet door congestie). Daar zijn eenvoudige snelle oplossingen voor vanuit de zon en windsector (blindvermogen). Dit wordt nu niet toegepast.
- Waar de fysieke capaciteit beperkend is kunnen bedrijven de pieken in productie afschaven door tijdelijke opslag-buffering; vraagkoppeling of curtailment.
- Initiatiefnemers van zonneprojecten zijn bereid piekbelasting te voorkomen door te leveren op maximaal 70% van het geïnstalleerde piekvermogen, tegen een vergoeding vanuit de rijksoverheid, bijvoorbeeld in ruil voor een extra (banking) jaar in de SDE+.

Geen van deze oplossingen is in ook maar één van de congestiegebieden aangeboord. Bovendien kan niemand nu beoordelen of onderbouwing van de netbeheerders voor het vol zijn van de netten ook klopt, noch verifiëren dat congestiemanagement inderdaad geen soelaas biedt. De rapporten zijn – om voor ons onduidelijke redenen – niet openbaar.

De ACM heeft geen formele taak op het nieuwe terrein van ‘rode gebieden’ en transportindicaties. De minister heeft in zijn brief van 10 september¹ toegezegd dat hij vanaf 2020 de ACM een controlerende rol wil geven. Wij hebben nog geen concreet voorstel hiervoor gezien.

Sub 3) Regel snel de AMVB N-1

De reservecapaciteit van het net (N-1) kan dan worden ingezet om extra duurzame elektriciteitsopwek aan te sluiten. In feite komt dan ook de ‘vluchtstrook van het net’ in gebruik; dit levert indicatief 30% extra capaciteit op. Hiervoor is nodig dat de AMvB uiterlijk december 2019 wordt afgerond. De transportindicatie houdt onterecht geen rekening met de extra capaciteit die hierdoor binnen afzienbare tijd beschikbaar zal komen voor transport over het (regionale) net.

Sub 4) Laat MinEZK de regie nemen; stel een Taskforce in voor fundamentele aanpak van het probleem

Fundamentele vraag blijft waarom netbeheerders niet tijdig hebben voorgeïnvesteerd in netcapaciteit. Daarom is het ons inziens nog wel zaak dat het ministerie van EZK analyseert hoe de problemen zijn ontstaan, zodat de juiste lessen voor de toekomst kunnen worden getrokken.

Marktpartijen staan klaar om samen te verkennen hoe capaciteit beter op de vraag kan worden afgestemd. Ook zijn zij in staat oplossingen aan te dragen en bereid hierover mee te denken, zoals in dit paper geïllustreerd. Deze worden nu niet benut. Uiteindelijk draait een succesvolle transitie ook om het elkaar vinden in nieuwe oplossingen. Dat staat of valt bij een stevige regie vanuit de wetgever. Wij roepen de Tweede Kamer dan ook op – in lijn met de motie Van der Lee van 20 november jl. - de minister te vragen om de regie stevig in handen te nemen en een Taskforce netcapaciteit in te stellen.

¹ <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/kst-31239-304.pdf>